

Sınıf Öğretmenlerinin “Yüksek Lisans” Kavramına Yönelik Metaforik Algıları

Metaphorical Perceptions of Primary School Teachers on the Concept “Master’s degree”

Mustafa BEKTAŞ**

Nuriye PEHLİVAN***

Öz. Araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin “yüksek lisans” kavramıyla ilgili algılarını tespit etmektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Araştırmaya Sakarya ili Hendek ilçesinde görev yapan 105 sınıf öğretmeni gönüllü olarak katılmıştır. Katılımcıların “Bana göre yüksek lisans ... gibidir. Çünkü, ...” ifadesini tamamlamasıyla elde edilen ham veriler çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucuna göre 77 sınıf öğretmeni “yüksek lisans” kavramına yönelik 68 farklı metafor geliştirmiştir. Bu metaforlar ve gerekçeleri incelenerek 10 kavramsal kategoride toplanmıştır. Bu kavramsal kategoriler metafor sayılarına göre “Geliştirici Olarak Yüksek Lisans” (21), “Tercih Olarak Yüksek Lisans” (9), “Araç Olarak Yüksek Lisans” (7), “Çaba Olarak Yüksek Lisans” (7), “Etkisi Olmayan Olarak Yüksek Lisans” (7), “Etiket Olarak Yüksek Lisans” (6), “Farklı Bakış Açısı Olarak Yüksek Lisans” (6), “İlerleme Olarak Yüksek Lisans” (6), “Yenilenme Olarak Yüksek Lisans” (6), “Duygusal Haz Olarak Yüksek Lisans” (3) şeklinde sıralanmıştır. Bu kavramsal kategorilerin 8 tanesi olumlu metaforları içerirken, 2 tanesi olumsuz metaforları içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni, yüksek lisans, metafor, algı, olgubilim.

Abstract. The main goal of the study is to investigate perceptions of primary school teachers regarding the concept of “master’s degree”. The phenomenology pattern of the qualitative research methods is used in the study. 105 primary school teachers who work in Sakarya province Hendek district have taken part in the study voluntarily. Content analysis technique is implemented in the analysis of the raw data which were attained by the completion of the statement “ I think master’s degree is like..., since...” It is inferred from the results of the study that 77 primary schoolteachers developed 68 different metaphors related to the “master’s degree” concept. Those metaphors were gathered 10 conceptual categories following the analysis of them and their reasons. Those metaphors are grouped as “Master’s degree as Improver” (21), “Master’s degree as Choice” (9), “Master’s degree as Means” 7), “Master’s degree as Effort” (7), “Master’s degree as Ineffective” (7), “Master’s degree as Label” (6), “Master’s degree as Different Perspective” (6), “Master’s degree as Progression” (6), “Master’s degree as Renewal” (6), “Master’s degree as Emotional Pleasure” (3). While eight of these conceptual categories include positive metaphors, two of them include negative metaphors.

Keywords: Primary school teachers, master’s degree, metaphor, perception, phenomenology.

Toplumsal Mesaj.

Öğretmenlerin hem mesleki hem de kişisel gelişimlerinde lisansüstü eğitimin önemli bir yeri vardır. Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin “yüksek lisans” kavramına yönelik algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonucuna göre sınıf öğretmenlerinin geliştirdiği metaforlardan yola çıkarak yüksek lisansa karşı bakış açılarının olumlu olduğu söylenebilir.

Public Interest Statement.

Master’s degree education is of an important role in both professional and personal development of teachers. Perceptions of primary school teachers on the concept of “master’s degree” are aimed to be investigated in this study. According to the results of the research, it can be concluded in the light of the metaphors developed by the participant teachers that their perspectives on the master’s degree is positive.

* Bu araştırma 11-12 Mayıs 2017 tarihlerinde yapılan VIII. Uluslararası Lisansüstü Eğitim Sempozyumu’nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

** Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü, Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı, mbektas@sakarya.edu.tr

*** nuriye.pehlvan@gmail.com

1. GİRİŞ

Bilim ve teknolojinin hızla ilerlediği günümüzde; sürekli değişen ve gelişen bilginin hızına ayak uydurmak, çağın gerisinde kalmamak için bilgiyi etkili bir şekilde kullanacak nitelikli insanlara ihtiyaç vardır. "Çağdaş eğitim sisteminin hedefi, değişime açık, yaratıcı nitelikli, bilgiyi üreten ve kullanan bireyler yetiştirmektir. Bu hedefe ulaşmanın yolu ise nitelikli öğretmen yetiştirmekten geçer. Nitelikli öğretmen, gelişen bilim ve teknolojiyle doğru orantılı olarak daima kendini yenileyen, geliştiren bir kişiliğe sahiptir. Çağdaş niteliklerle donanmış öğretmenler elinde yetişecek olan yeni nesil, ülkeyi her yönden ileriye götürecektir bir nesil olacaktır." (Yılmaz, 2007: 156).

Millî Eğitim Temel Kanunu'na göre "Öğretmenlik mesleğine hazırlık; genel kültür, özel alan eğitimi ve pedagojik formasyon ile sağlanır" (Mad. 43). Bu eğitimlerin amacı öğretmen adaylarını öğretmenlik meslek bilgisi, genel kültür, özel alan bilgisi konularında yeterli seviyeye ulaştırmaktır. Bu programlar sayesinde öğretmenler mesleki yaşamlarında gerekli olan bilgi, beceri ve yeterlilikleri büyük ölçüde kazanırlar. Ancak bilim ve teknolojideki değişiklikler var olan bilgi ve becerilerin sürekli güncellenmesini gerektirmektedir. Bu nedenle meslek öncesi bilgi düzeyleri ne olursa olsun her öğretmen kendi alanıyla ilgili yeni bilgi ve becerileri zamanında öğrenme imkânına sahip olmalıdır. Eğitimde çağdaşlaşmak için öğretmenlerin kendilerini yenilemeleri gerekir. Öğretmenler yeni bilgi ve becerileri kazanırsa toplum çağın gerisinde kalmaz, gelişimini devam ettirir (Kayabaş, 2008).

Öğretmenler meslek hayatına başladıktan sonra iki şekilde kendilerini geliştirebilirler. Birincisi hizmet içi eğitim faaliyetleri, ikincisi ise lisansüstü eğitimidir. Hizmet içi eğitim, öğretmenlerin meslek yaşantıları içinde verimliliklerini ve performanslarını artırmak için mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik her türlü eğitsel etkinlikleri kapsamaktadır (Çelikten, Şanal, Yeni, 2005). Öğretmenlerin kendi alanlarında başarılı, gayretli ve gelişim gösteren kişiler olmaları için hizmet içi eğitimle desteklenmeleri gerekmektedir (Saban, 2000). Bu nedenle, gelişmiş ülkeler hizmet içi eğitim faaliyetlerine çok önem vermekte ve sistemli bir şekilde yürütmektedirler. Ülkemizde de daha etkili hizmet içi faaliyet sunmak için çalışmalar devam etmektedir (Kayabaş, 2008). Hizmet içi eğitim faaliyetleri bireylere sadece faaliyetin ilgili olduğu alana yönelik eğitim vermesi bakımında sınırlı bir eğitim olmasına rağmen iyi planlanmış hizmet içi faaliyetlerinin öğretmenlerin gelişimlerine olan katkısı yadsınamayacak kadar fazladır.

Öğretmenlerin, lisans eğitimlerinden sonra da gelişimlerine devam etmeleri, uzmanlaşmaları, eğitimdeki yenilikleri takip edip bunları sınıflarında uygulamalarında lisansüstü eğitim büyük bir öneme sahiptir (Alabaş, 2011). Yüksek Öğretim Kanunu'nda yer alan tanıma göre lisansüstü eğitim; yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik eğitimini kapsar (Mad. 3). Lisansüstü eğitimin ilk basamağı olan yüksek lisans; tezli ve tezsiz yüksek lisans olmak üzere ikiye ayrılır. Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne göre "Tezli yüksek lisans programı öğrencinin bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak bilgilere erişme, bilgiyi derleme, yorumlama ve değerlendirme yeteneğini kazanmasını sağlar" (Mad. 6). "Tezsiz yüksek lisans programı, öğrenciye mesleki konularda bilgi kazandırarak mevcut bilginin uygulamada nasıl kullanılacağını gösterir" (Mad.11). Aynı yönetmelikte doktora programı "Öğrenciye bağımsız araştırma yapma, bilimsel problemleri, verileri geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma, analiz etme ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli becerileri kazandırır." şeklinde tanımlanmaktadır. Sevinç'e (2001) göre, lisansüstü eğitimin ülke kalkınmasında, bilimsel ve teknolojik alanda ilerleme sağlanmasında, ülkenin gereksinim duyduğu daha nitelikli insanların yetiştirilmesinde önemli bir rolü bulunmaktadır. Meslekte uzmanlaşma, kariyer gelişimi, yaşam boyu öğrenme gibi kavramların ön planda olduğu günümüzde lisansüstü eğitime olan talep her geçen gün daha da artmaktadır.

Lisansüstü eğitimin öğretmenlerin mesleki ve kişisel gelişimlerine katkıları oldukça fazla olduğundan öğretmenlerin lisansüstü eğitime yönlendirilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle öğretmenlerin lisansüstü eğitim ile ilgili düşünceleri, bakış açıları önemlidir. Öğretmenlerin yüksek lisansa yönelik bakış açılarını tespit etmek için metaforlardan yararlanılabilir. Metafor, bireylerin kendi dünyalarını anlamalarına ve yapılandırmalarına yardımcı olan zihinsel haritalama ve modelleme mekanizmalarıdır (Arslan ve Bayrakçı, 2006). Lakoff ve Johnson'a (2005) göre metafor;

bir şeyi başka bir şeyin bakış açısıyla anlamak ve deneyimlemek, bir düşünce ögesini, insan kavrayışının bir şekli ile ifade etme sürecidir. Metafor sadece bir söz figürü değil aynı zamanda bir düşünce figürüdür. Bu tanım metaforların bireylerin düşüncelerinin sembolü olduğunu vurgulaması bakımından önemlidir. Eraslan’ a (2011) göre metaforlar bireylerin bir olay, kavram ya da olgu ile ilgili geliştirdikleri anlamsal ve kavramsal ifadelerdir. Bireylerin ilgili kavram, olay ya da olgu ile ilgili sahip olduğu derinliği görmemizi sağlarlar. Saban’a (2004) göre metaforlar; “Eğitimcilerle iki şey arasında karşılaştırma yapmak, iki şey arasındaki benzerliklere dikkat çekmek veya bir şeyi başka bir şeyin yerine koyarak açıklamak için fırsat tanırırlar.” Tüm bu tanımlamalardan yola çıkarak metaforlar bireylerin düşünce yapılarını, bakış açılarını anlamamızı sağlayan araçlardır diyebiliriz. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin yüksek lisans kavramına yönelik algılarını belirlemek için metaforlar etkili bir araç olarak kullanılabilir.

Alanyazın incelendiğinde lisansüstü eğitim ile ilgili araştırmaların ağırlıklı olarak görüş tespit etmeye yönelik araştırmalar olduğu görülmektedir (Nas, Peyman ve Arat, 2016; Aydemir ve Çam, 2015; Alabaş, Kamer ve Polat, 2012; Aslan, 2010; Çevik ve Yiğit, 2009). Lisansüstü eğitim ile ilgili yapılan metafor araştırmalarında ise öğretmen adaylarıyla çalışıldığı görülmüştür (Gömleksiz ve Et, 2013; Bozpolat 2016). Bu çalışmada diğer araştırmalardan farklı olarak sınıf öğretmenleriyle çalışılmıştır. Araştırmada metaforlardan yararlanarak sınıf öğretmenlerinin yüksek lisans ile ilgili algıları tespit edilmeye çalışılmıştır.

1.1 Amaç

Araştırmanın amacı sınıf öğretmenlerinin “yüksek lisans” kavramıyla ilgili algılarını tespit etmektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Sınıf öğretmenlerinin yüksek lisans kavramına yönelik;

1. Geliştirdikleri metaforlar nelerdir?
2. Geliştirdikleri metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında toplanmaktadır?
3. Geliştirdikleri metaforların öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımı nasıldır?

2. YÖNTEM

Sınıf öğretmenlerinin yüksek lisans kavramına yönelik algılarını tespit etmek için yapılan çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. “Olgubilim araştırmaları nitel araştırmanın doğasına uygun olarak kesin ve genellenebilir çalışmalar ortaya koymayabilir. Ancak bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olacak sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyabilir. Bu yönüyle hem bilimsel alanyazına hem de uygulamaya önemli katkılar getirebilir.” (Yıldırım ve Şimşek, 2003).

2.1 Evren Örneklem

Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Sakarya ili Hendek ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinden araştırmaya gönüllü olarak katılanlar oluşturmaktadır. Araştırmaya 77 form dahil edilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerden 45’i kadın (%58.4) ve 32’si erkek (%41.6) öğretmen olup; bu öğretmenlerden 67’ si lisans mezunu (%87.01), 10 tanesi ise yüksek lisans mezunudur (%12.99).

2.2 Veri Toplama Yöntemi

Sınıf öğretmenlerinin “yüksek lisans” kavramına yönelik algılarını belirlemek için öğretmenlere araştırmacı tarafında hazırlanan form dağıtılmıştır. Form iki bölümden oluşmaktadır. Formun birinci bölümünde cinsiyet, yaş, kıdem yılı, eğitim düzeyi gibi kişisel bilgiler yer almaktadır. Formun ikinci bölümünde katılımcılardan “Bana göre yüksek lisans ... gibidir. Çünkü.....” cümlesini tamamlaması istenmektedir. Katılımcıların doldurduğu formlar çalışmanın ham verilerini oluşturmaktadır.

2.3 Verilerin Analizi

Sınıf öğretmenlerinin doldurduğu 105 formdan 3 tanesi eksik bilgiler içerdiği için, 5 tane formda yer alan metaforlar yapılan açıklamalarıyla uyummadığı için çıkarılmıştır. 4 form metaforun açıklaması olmadığı için, 5 form da açıklama yapılmasına rağmen metafor yazılmadığı için araştırmaya dahil edilmemiştir. 11 form ise demografik verileri eksik olduğu için araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2003) göre içerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla veriler belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilir daha sonra okuyucunun anlayacağı şekilde düzenlenir ve yorumlanır. Araştırmadan elde edilen ham veriler incelenmiş, eksik ya da amaca uygun olmayanlar ayıklanmış, metaforlar numaralandırılıp bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Metaforların gerekçeleri dikkate alınarak kavramsal kategoriler belirlenmiştir. Güvenirliği sağlamak için iki uzman görüşüne başvurulmuştur. Uzmanlara metaforlar ve kavramsal kategorilerin yer aldığı iki liste verilmiş, metaforlardan hiçbiri açıkta kalmayacak şekilde kavramsal kategorilerle eşleştirmeleri istenmiştir. Araştırmacının oluşturduğu liste ve uzmanların listeleri karşılaştırılmıştır. Görüş birliği ve görüş ayrılığı olan metaforlar tespit edilmiştir. Miles ve Huberman (1994)'ın "Güvenirlik = Görüş Birliği / Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı" formülü uygulanmıştır. Araştırmacının güvenirliliği= 75 / 75 + 3 = 0.96 olarak hesaplanmıştır. Miles ve Huberman'a (1994) göre uzman ve araştırmacılar arasındaki uyumun %70' in üzerinde çıkması araştırmacının güvenilir olarak kabul edilmesi için yeterliyken; Saban (2009) uzman ve araştırmacılar arasındaki uyumun %90 ve üzeri olmasının güvenirliliği sağlayacağını ifade etmiştir. Bu durumda araştırma güvenilir kabul edilmiştir.

Geliştirilen metaforlar ve gerekçeleri öğretmenlerin cinsiyeti ve araştırmacı tarafından verilen numarayı belirten ifadelerle kodlanarak yazılmıştır. Bu kodlamada ilk harf öğretmenlerin cinsiyetini, ikinci harf olan "Ö" öğretmen olduğunu, sonraki sayı ise katılımcı tarafından verilen numarayı ifade etmektedir. (EÖ15): Erkek öğretmen, 15 numaralı katılımcı. (KÖ16): Kadın öğretmen, 16 numaralı katılımcı.

3. BULGULAR

Sınıf öğretmenlerinin "yüksek lisans" kavramına yönelik algılarını tespit etmek için yapılan araştırmacının bu aşamasında elde edilen bulgular tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Sınıf öğretmenlerinin "yüksek lisans" kavramı ile ilgili geliştirdiği 77 metafor alfabetik olarak sıralanmış, metaforları temsil eden öğretmen sayılarının frekans değerleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmenlerinin "Yüksek Lisans" Kavramına Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar

Sıra No	Metafor Adı	f	Sıra No	Metafor Adı	f
1	Acılı Adana	1	35	Hayata dönmek	1
2	Adımızın önünde sıfat	1	36	Hayata yeni bir pencereden bakmak	1
3	Akademik gelişim	2	37	Hayatın bir zorunluluğu	1
4	Anahtar	1	38	Heyecan	1
5	Araştırarak bilimsel bilgiye ulaşmak	1	39	İkinci üniversite okumak	1
6	Araştırmanın üst boyutu	1	40	İlaç	1
7	Araştırma yapmak	1	41	İşin mutfağından kopmama	1
8	Atmosferden çıkmak	1	42	Kariyer	1
9	Azim isteyen bir iş	1	43	Kendini geliştirmek	2

10	Baharat	1	44	Kendini gerçekleştirme	1
11	Basamak	2	45	Kıdem artırmak	1
12	Başarı merdivenleri	1	46	Kilim dokuma	1
13	Beyin jimnastiği	1	47	Kişisel gelişim	2
14	Bilimsel araştırma yapmayı öğreten bir kurs	1	48	Kolaya kaçmanın en kolay yolu	1
15	Bilgi ve tecrübe havuzunuzun genişlemesi	1	49	Meslekte ustalaşmak	1
16	Bir ağacın dallanıp budaklanması	1	50	Merdiven çıkmak	1
17	Boşa akan musluk	1	51	Okyanustan alınmış bir miktar su	1
18	Branşında uzmanlaşmak	1	52	Öğretmene sınıf atlatmak	1
19	C sınıfı ehliyet	1	53	Özel araç	1
20	Çay	1	54	Özveri ve sabır	1
21	Çaya atılan şeker	1	55	Pastanın üzerinde krem şanti	1
22	Çiçek	1	56	Pek işe yaramayan öğrenim	1
23	Çikolata	2	57	Roman	1
24	Diplomada göze hoş görünen detay	1	58	Sabır ve azimli olmak	1
25	Eğitim binasına kat çıkmak	1	59	Seçkin bir basamak	1
26	Eğitimin tacı	1	60	Sevilmeyen yemek	1
27	Etiket	2	61	Sıçrama tahtası	1
28	Evdeki çocuk	1	62	Tadı güzel bir meyve	1
29	Evlilik	1	63	Tanımlanamayan gök cismi	1
30	Gereklilik	2	64	Tırmanma malzemeleri	1
31	Gereksiz bir uğraş	2	65	Ulaşım aracı	1
32	Gözlük	2	66	Yeniden öğrenciliğe dönüş	1
33	Güncelleme	1	67	Yemekten sonra içilen kahve	1
34	Havali kıyafet	1	68	Yolculuk	1

Tablo 1'e göre sınıf öğretmenleri “yüksek lisans” kavramına yönelik 68 farklı metafor geliştirmişlerdir. 68 metaforun 59 tanesi sadece birer öğretmen tarafından, geriye kalan 9 metafor ise ikişer öğretmen tarafından temsil edilmektedir. Sınıf öğretmenleri tarafından oluşturulan 77 metafor incelendikten sonra 10 kavramsal kategoride toplanmıştır. Bu kavramsal kategoriler “Geliştirici”, “Tercih”, “Araç”, “Çaba”, “Etkisi Olmayan”, “Etiket”, “Farklı Bakış Açısı”, “İlerleme”, “Yenilenme”, “Duygusal Haz” olarak yüksek lisans şeklinde sıralanmıştır. Bu kavramsal kategorilerin 8 olumlu metaforları içerirken, 2 tanesi olumsuz metaforları içermektedir. Olumlu kategoriler “Geliştirici”, “Tercih”, “Araç”, “Çaba”, “Farklı Bakış Açısı”, “İlerleme”, “Yenilenme”, “Duygusal Haz” olarak yüksek lisans kategorileri şeklinde sıralanmaktadır. Olumsuz kategoriler ise “Etkisi Olmayan” ve “Etiket” olarak yüksek lisans kategorileri şeklinde sıralanmaktadır.

Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Geliştirdikleri Metaforların Öğretmenlerin Cinsiyetine Göre Kavramsal Kategorilerdeki Dağılımı

Kavramsal Kategoriler		Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
1	Geliştirici	15	6	21
2	Tercih	8	1	9
3	Araç	0	7	7
4	Çaba	1	6	7
5	Etkisi Olmayan	3	4	7
6	Etiket	4	2	6
7	Farklı Bakış Açısı	5	1	6
8	İlerleme	4	2	6
9	Yenilenme	3	3	6
10	Duygusal Haz	3	0	3
Toplam		45	32	77

Tablo 2'ye göre sınıf öğretmenlerinin “yüksek lisans” kavramına yönelik geliştirdikleri metaforlar sınıflandırıldığında; en fazla geliştirilen metafor “Geliştirici” kavramsal kategorisinde yer alırken, en az geliştirilen metafor “Duygusal Haz” kavramsal kategorisinde yer almaktadır. Öğretmenlerin cinsiyetlerine göre geliştirdikleri metaforlar incelendiğinde; kadın öğretmenlerin en çok metafor geliştirdiği kavramsal kategori “Geliştirici” kavramsal kategorisidir. Kadın öğretmenler bu kategoride 15 metafor geliştirmişlerdir. Erkek öğretmenlerin en çok metafor geliştirdiği kavramsal kategoriler “Geliştirici” ve “Emek” kavramsal kategorileridir. Erkek öğretmenler bu kavramsal kategorilerde altışar metafor geliştirmişlerdir. Araştırmanın dikkat çekici bir diğer noktası; “Araç” kavramsal kategorisinde geliştirilen metaforlar sadece erkek öğretmenler tarafından geliştirilmişken; “Duygusal Haz” kavramsal kategorisinde yer alan metaforlar sadece kadın öğretmenler tarafından geliştirilmiştir.

Aşağıda sınıf öğretmenleri tarafından oluşturulan metaforların gruplandırıldığı 10 kavramsal kategori ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bu kavramsal kategoriler geliştirilen metafor sayılarına göre sıralanmıştır. Dikkat çeken bazı metaforlar ve gerekçeleri öğretmenlerin ifadelerine yer verilerek açıklanmıştır.

Tablo 3. Geliştirici Olarak Yüksek Lisans Kavramsal Kategorisinde Yer Alan Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Metaforun Adı	Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
Akademik gelişim	1	0	1
Akademik sıçrama	0	1	1
Araştırarak bilimsel bilgiye ulaşmak	1	0	1
Araştırma yapmak	1	0	1
Araştırmanın üst boyutu	0	1	1
Basamak	0	1	1
Bilimsel araştırma yapmayı öğreten bir kurs	1	0	1
Branşında uzmanlaşmak	1	0	1
C sınıfı ehliyet	0	1	1

Eğitimin tacı	1	0	1
Gereklilik	2	0	2
İşin mutfağından kopamama	1	0	1
Kariyer	1	0	1
Kendini geliştirmek	0	1	1
Kendini gerçekleştirme	1	0	1
Kıdem artırmak	1	0	1
Kişisel gelişim	1	0	1
Öğretmene sınıf atlatmak	0	1	1
Pastanın üzerinde krem şanti	1	0	1
Seçkin bir basamak	1	0	1
Toplam	15	6	21

Tablo 3 incelendiğinde “Geliştirici Olarak Yüksek Lisans” kavramsal kategorisinde 21 sınıf öğretmenin 20 farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Bu kavramsal kategoride yer alan metaforları geliştiren öğretmenlerin 15’ ikadın, 6’sı ise erkektir. Bu kavramsal kategoride yer alan dikkat çekici metaforlar incelendiğinde; *Basamak* metaforunu geliştiren öğretmen (EÖ25) “Basamakları çıkararak en iyiye, en güzele ulaşıyoruz.” diyerek, *C sınıfı ehliyet* metaforunu geliştiren öğretmen (EÖ26) “Yüksek lisans yapabilmek için önce lisans mezunu olmak gerekir. Lisans mezunu olmak bir işte ehliyet sahibi olmak anlamına gelir. Araç kullanmak için B sınıfı ehliyete ihtiyaç vardır. Daha yüksek sınıf araç kullanacaksın C sınıfı ehliyete ihtiyacın vardır. Tıpkı kariyer basamağı yükselmesi için yüksek lisansa ihtiyaç olduğu gibi...” diyerek, *Pastanın üzerinde krem şanti* metaforunu geliştiren öğretmen (KÖ29), “Biz zaten sınıf öğretmeniyiz, bilgiliyiz. Yüksek lisans yapınca pastamızın tadını daha da güzelleştiriyoruz. Çünkü sınıf öğretmenleri pasta gibidir...” diyerek, *Eğitimin tacı* metaforunu geliştiren öğretmen (KÖ84) “Yüksek lisans ile kişi eğitimini taçlandırır. Lisansta ya da aldığı eğitimde fark edemedi eksik kalan noktalarını tamamlar ve kendini geliştirebilmek adına yakaladığı fırsatı değerlendirir. Yaptığı çalışmalar ile yeni bilgiler elde eder, yeni fikirlere açık olur, eleştiri ve öğrenme gücü gelişir...” diyerek metaforunu açıklamıştır.

Tablo 4. Tercih Olarak Yüksek Lisans Kavramsal Kategorisinde Yer Alan Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Metaforun Adı	Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
Baharat	1	0	1
Bir ağacın dallanıp budaklanması	1	0	1
Çay	1	0	1
Çaya atılan şeker	1	0	1
Evdeki çocuk	1	0	1
Kendini geliştirmek	0	1	1
Roman	1	0	1
Tadı güzel bir meyve	1	0	1
Yemekten sonra içilen kahve	1	0	1
Toplam	8	1	9

Tablo 4 incelendiğinde “Tercih Olarak Yüksek Lisans” kavramsal kategorisinde 9 sınıf öğretmenin 9 metafor geliştirdiği görülmektedir. Bu kategoride 1 erkek öğretmen ve 8 kadın öğretmenin metafor geliştirdikleri dikkat çekmektedir. Bu kavramsal kategoride yer alan dikkat çekici

metaforlar incelendiğinde; *Baharat* metaforunu geliştiren öğretmen (KÖ54), “Sınıf öğretmenliği yemek gibidir. Yemek içerisine koyduğumuz malzemeler sayesinde lezzet kazanır. Yemeğin olmazsa olmazı olan tuz ve yağ lisans eğitimidir; onlar olmadan yemek de olmaz. Yemeğinize baharat kattığınızda yemeğiniz daha lezzetli bir hale gelir.” söyleriyle, *Çay* metaforunu geliştiren öğretmen (KÖ39), “Yemekten sonra içmediğinde bir eksiklik olduğunu fark edemeyebilirsin. Ama içtiğin zaman ne kadar gerekli olduğunu anlarsın.” sözleriyle metaforunun açıklamasını yapmıştır.

Tablo 5. Araç Olarak Yüksek Lisans Kavramsal Kategorisinde Yer Alan Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Metaforun Adı	Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
Anahtar	0	1	1
İlaç	0	1	1
Kolaya kaçmanın en kolay yolu	0	1	1
Özel araç	0	1	1
Sıçrama tahtası	0	1	1
Tırmanma malzemeleri	0	1	1
Ulaşım aracı	0	1	1
Toplam	0	7	7

Tablo 5 incelendiğinde “Araç Olarak Yüksek Lisans” kavramsal kategorisindeki metaforların tamamının erkek öğretmenler tarafından geliştirdiği görülmektedir. Bu kategoride 7 öğretmen 7 farklı metafor geliştirmiştir. Bu kavramsal kategoride yer alan dikkat çekici metaforlar incelendiğinde; *Tırmanma malzemeleri* metaforunu geliştiren öğretmenin (EÖ24) “Eğitimde zirvelere çıkabilmek için öncelikle bu eğitim alınmalıdır tıpkı tırmanmak için tırmanma malzemelerimizin tam olması gibi. Yüksek lisans da tıpkı tırmanma malzemeleri gibi bizi güvenli ve kuralına uygun zirvelere ulaştırmada öncülük eder.” diyerek, *Ulaşım aracı* metaforunu geliştiren öğretmen (EÖ2) “Ulaşım aracı olmadan insan belirli yerlere gelir. Ulaşım aracıyla daha ileri noktalara daha az zahmetle ulaşır...” diyerek, *Anahtar* metaforu (EÖ41) “Akademik kariyer yapmak istiyorsak izleyeceğimiz pek çok yol, açmamız gereken pek çok kapı olacaktır. Eğer uzmanlık dünyasına girmek istersek yapmamız gereken anahtarı kullanıp uzmanlık dünyasının kapılarını ardına kadar açmaktır. Yüksek lisans uzmanlık dünyasına sadece girmemize vesiledir.” ifadesiyle metaforunu gerekçelendirmiştir.

Tablo 6. Çaba Olarak Yüksek Lisans Kavramsal Kategorisinde Yer Alan Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Metaforun Adı	Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
Azim isteyen bir iş	0	1	1
Çiçek	0	1	1
Heyecan	1	0	1
Kilim dokuma	0	1	1
Özveri ve sabır	0	1	1
Sabır ve azimli olmak	0	1	1
Sevilmeyen yemek	0	1	1
Toplam	1	6	7

Tablo 6 incelendiğinde “Çaba Olarak Yüksek Lisans” kavramsal kategorisinde yer alan metaforların 6 tanesi erkek öğretmenler tarafından oluşturulmuşken, sadece 1 tanesi kadın öğretmenler tarafından oluşturulduğu görülmektedir. 7 öğretmen 7 farklı metafor geliştirmiştir. Bu kavramsal

kategoride yer alan dikkat çekici metaforlar incelendiğinde; *Sevilmeyen yemek* metaforunu geliştiren öğretmen (EÖ68) “Herkes faydalı olduğunu söyler ama az insan yer.” diyerek, *Çiçek* metaforunu geliştiren öğretmen (EÖ22) “Her gün bakım, ilgi ister.” diyerek, *azim isteyen bir iş* metaforunu geliştiren (EÖ72) “Devam zorunluluğu, akademik araştırma ve makale inceleme, araştırma için mutlak bir enerji ve azim gerekmektedir.” cümlesiyle metaforunu açıklamıştır.

Tablo 7. Etkisi Olmayan Olarak Yüksek Lisans Kavramsal Kategorisinde Yer Alan Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Metaforun Adı	Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
Akademik gelişme	1	0	1
Boşa akan musluk	0	1	1
Gereksiz bir uğraş	0	2	2
Pek işe yaramayan öğrenim	1	0	1
Tanımlanamayan gök cismi	0	1	1
Yeniden öğrenciliğe dönüş	1	0	1
Toplam	3	4	7

Tablo 7 incelendiğinde “Etkisi Olmayan Olarak Yüksek Lisans” kavramsal kategorisinde 7 öğretmenin 6 farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Bu kavramsal kategoride yer alan dikkat çekici metaforlar incelendiğinde; *Gereksiz bir uğraş* metaforunu geliştiren öğretmen (EÖ48) “İki yıl bu eğitimi alıp sonra sınıf öğretmenliğine devam etmek insana akademik olarak hiçbir şey katmaz. Tecrübe ise hiç katmaz. Sadece yüksek lisans mezunu olmuş oluruz...” diyerek, *Yeniden öğrenciliğe dönüş* metaforunu geliştiren öğretmen (KÖ47) “Yüksek lisansın ders çalışmaktan başka bir faydası olduğunu düşünmüyorum... İnsanı geliştirdiğini de düşünmüyorum.” cümlesiyle metaforunun gerekçesini ifade etmiştir.

Tablo 8. Etiket Olarak Yüksek Lisans Kavramsal Kategorisinde Yer Alan Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Metaforun Adı	Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
Adımızın önünde sıfat	1	0	1
Çokolata	0	1	1
Diplomada göze hoş görünen detay	1	0	1
Etiket	1	1	2
Havalı kıyafet	1	0	1
Toplam	4	2	6

Tablo 8 incelendiğinde “Etiket Olarak Yüksek Lisans” kavramsal kategorisinde 6 öğretmenin 5 farklı metafor ürettiği görülmüştür. Bu kavramsal kategoride yer alan dikkat çekici metaforlar incelendiğinde; *Havalı kıyafet* metaforunu geliştiren öğretmen(KÖ5) “Yüksek lisans yapanlar ayrı bir tavır ve hava içine giriyor. Vakti olan öğrenmeyi seven yüksek lisans yapsın. Kendine ayrı bir hava verir.” diyerek, *Etiket* metaforunun geliştiren öğretmen (EÖ36) “Ülkemizde birçok meslektaşım etiket için ve ek dersin yüksek gelmesi için yapıyor...” diyerek, *Diplomada göze hoş görünen detay* metaforunu geliştiren öğretmen (KÖ81) “Bittikten sonra bir işe yaramaz. Eğer kariyer yapmaya devam edilmeyecekse gereksizdir.” cümlesiyle metaforunu açıklamıştır.

Tablo 9. Farklı Bakış Açısı Olarak Yüksek Lisans Kavramsal Kategorisinde Yer Alan Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Metaforun Adı	Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
Bilgi ve tecrübe havuzunuzun genişlemesi	1	0	1
Gözlük	1	1	2
Hayata yeni bir pencereden bakmak	1	0	1
Kişisel gelişim	1	0	1
Merdiven çıkmak	1	0	1
Toplam	5	1	6

Tablo 9 incelendiğinde “Farklı Bir Bakış Açısı Olarak Yüksek Lisans” kavramsal kategorisinde 5 kadın 1 erkek öğretmen tarafından oluşturulan 5 farklı metafor olduğu görülmektedir. Bu kavramsal kategoride yer alan dikkat çekici metaforlar incelendiğinde; *Gözlük* metaforunu geliştiren öğretmen (KÖ11) “Eğitime farklı bir gözle bakmamızı sağlar. Eğitime yenilik getirir. Farklı bakış açısı kazandırır.” ifadesiyle, *Merdiven çıkmak* metaforunu geliştiren öğretmen (KÖ14) “Merdiven çıkarken ne kadar yorulsanız da çevrenizi daha net, anlamlı geniş açıdan görebilirsiniz. Aşağıdayken göremediğiniz güzellikleri görüp fark edebilirsiniz. Ufkunuz genişler.” diyerek metaforunu gerekçelendirmiştir.

Tablo 10. İlerleme Olarak Yüksek Lisans Kavramsal Kategorisinde Yer Alan Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Metaforun Adı	Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
Başarı merdivenleri	1	0	1
Basamak	1	0	1
Eğitim binasına kat çıkmak	0	1	1
Meslekte ustalaşmak	1	0	1
Okyanustan alınmış bir miktar su	1	0	1
Yolculuk	0	1	1
Toplam	4	2	6

Tablo 10 incelendiğinde “İlerleme Olarak Yüksek Lisans” kavramsal kategorisinde 6 öğretmenin 6 farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Bu kavramsal kategoride yer alan dikkat çekici metaforlar incelendiğinde; *Başarı merdivenleri* metaforunu geliştiren öğretmen (KÖ15) “Lisans eğitimi tamamlayan bireyin başarıya giden yoldaki basamakları halen devam etmektedir. Akademik seviyede düşünme becerisi elde etmek ve eğitim seviyesini daha üst basamaklara taşıyabilmek için yüksek lisans eğitimi gereklidir ve bir yere çıkan merdiven basamakları gibidir.” diyerek, *Eğitim binasına kat çıkmak* metaforunu geliştiren öğretmen (EÖ18) “İnsanın bildiklerine, eğitimine, gelişimine ekler yapması için önemli bir adımdır.” diyerek metaforunu açıklamıştır.

Tablo 11. Yenilenme Olarak Yüksek Lisans Kavramsal Kategorisinde Yer Alan Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Metaforun Adı	Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
Atmosferden çıkmak	0	1	1
Beyin jimnastiği	1	0	1
Güncelleme	1	0	1
Hayata dönmek	0	1	1
Hayatın bir zorunluluğu	0	1	1
İkinci üniversite okumak	1	0	1
Toplam	3	3	6

Tablo 11 incelendiğinde "Yenilenme Olarak Yüksek Lisans" kavramsal kategorisinde 6 öğretmen 6 farklı metafor geliştirdiği görülmektedir. Bu kavramsal kategoride yer alan dikkat çekici metaforlar incelendiğinde; *Beyin jimnastiği* metaforunu geliştiren öğretmen(KÖ9) "İnsanı araştırmaya sevk eder. Araştırdıkça insan yeni yaklaşımlar öğrenir. Kendini geliştirir. Öğrencilerine ve kendine faydası artar. Monotonluktan kurtulur. Hayata bağlanır..." diyerek, *Hayatın bir zorunluluğu* metaforunu geliştiren öğretmen (EÖ64) "Çağımız bilgi çağıdır. Gelişmeler ardı ardına gelmektedir ve bu durum öğretmenleri kendilerini yenileme noktasında önemli bir imkan sunmaktadır. Yüksek lisans öğretmenlerin kendilerini yenilemeleri açısından önemli bir imkandır..." diyerek metaforunu gerektirmiştir.

Tablo 12. Duygusal Haz Olarak Yüksek Lisans Kavramsal Kategorisinde Yer Alan Metaforların Cinsiyete Göre Dağılımı

Metaforun Adı	Kadın (f)	Erkek (f)	Toplam (f)
Acılı Adana	1	0	1
Çikolata	1	0	1
Evlilik	1	0	1
TOPLAM	3	0	3

Tablo 12 incelendiğinde az metafor geliştirilen "Duygusal Haz Olarak Yüksek Lisans" kavramsal kategorisinde 3 öğretmen tarafından geliştirilen 3 metaforun yer aldığı görülmektedir. Kavramsal kategorideki 3 metaforu da kadın öğretmenler geliştirmiştir. Bu kavramsal kategoride yer alan dikkat çekici metaforlar incelendiğinde; *Evlilik* metaforunu geliştiren öğretmen (KÖ1) "Zaman alıcı, yorucu, emek verilen ve sonrasında başarıyla tamamlanan bu süreçte haz ve mutluluk duygusu yüksek oluyor, kıdemim artıyor." diyerek, *Çikolata* metaforunu geliştiren öğretmen(KÖ38), "Bilgi edinmek, araştırmak ve bilimsel bir bakış açısı kazanmak çikolatanın verdiği haz gibi bir haz veriyor. Nasıl ki çikolata yeme isteği duyuyorsam bilgi edinmeye ve araştırmaya da istek duyarım. Aynı zamanda çikolatayı fazla yediğimizde sağlığımız olumsuz etkilenebilir. Kilo alabiliriz. Yüksek lisans ise beynimize ekstra bir yüklemeye yaptığımız, çalışmalarımız süresince çok çaba gösterdiğimiz için zaman zaman bizi yorar, sağlığımızı etkileyebilir..." Yüksek lisans sırasında yapılan çalışmaların kişiye mutluluk sağladığını ifade etmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda 77 sınıf öğretmeninin "yüksek lisans" kavramına yönelik 68 farklı metafor geliştirdiği görülmüştür. Bu metaforlar "Geliştirici, Tercih, Araç, Çaba, Etkisi Olmayan, Etiket, Farklı Bakış Açısı, İlerleme, Yenilenme ve Duygusal Haz Olarak Yüksek Lisans" olmak üzere 10 kavramsal kategoride toplanmıştır. Lisansüstü eğitim ile ilgili yapılan diğer metafor araştırmaları incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır: Gömleksiz ve Et (2013) tarafından öğretmen adaylarının lisansüstü eğitim kavramına yönelik metaforik algılarını tespit etmek amacıyla yaptıkları araştırmada 80 metafor 15 ayrı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bunlar zirve, uzmanlık, umut, popülerlik, statü, kariyer, başarı, araştırma, yol göstericilik, çaba, güç, kayırmacılık, yanılğı, umutsuzluk, baskı ve sindirme kavramsal kategorileri şeklinde isimlendirilmiştir. Her iki araştırmada yer alan kavramsal kategoriler ve gerekçeleri incelendiğinde "Çaba" kavramsal kategorisinin ve gerekçelerinin benzer olduğu görülmektedir. Bozpolat'ın (2016) öğretmen adaylarının lisansüstü eğitime ilişkin geliştirdikleri metaforları tespit etmeye yönelik araştırmasında 112 öğretmen adayı 93 farklı metafor geliştirmiş ve bu metaforlar 10 kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler gelişim, zirve, değer, zor, çaba, uzmanlık, keşif-araştırma, yol gösterici, doyumsuzluk ve üretim kavramsal kategorileridir. İki araştırmada yer alan metaforlar ve gerekçeleri karşılaştırıldığında "Geliştirici" ile "Gelişim"; "Çaba" ile "Çaba ve Zor" kavramsal kategorilerinin benzer olduğu görülmektedir.

Araştırma sonucunda 77 metaforun 8 olumlu, 2 olumsuz kavramsal kategoride toplandığı görülmektedir. Olumlu kategoriler “Geliştirici, Tercih, Araç, Çaba, Farklı Bakış Açısı, İlerleme, Yenilenme ve Duygusal Haz Olarak Yüksek Lisans”; olumsuz kategoriler ise “Etkisi Olmayan ve Etiket Olarak Yüksek Lisans” şeklinde sıralanmıştır. Gömleksiz ve Et’in (2013) araştırmasında 80 metafor 11 olumlu 4 olumsuz olmak üzere 15 ayrı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Her iki araştırma sonucu karşılaştırıldığında olumlu kategoriler olumsuz kategorilerden fazladır. Samancı, Özdemir ve Yılar’ın (2016) sınıf öğretmeni adaylarının lisansüstü eğitim ile ilgili görüşlerini tespit etmeye yönelik yapmış oldukları araştırmasında da lisansüstü programla ilgili olumlu düşünenlerin (%58), olumsuz düşünenlere (%42) göre daha fazla olduğu görülmüştür. Bu durum araştırma sonucu ile uyumluluk göstermektedir.

Lisansüstü eğitime yönelik diğer araştırmalar incelendiğinde; Nas, Peyman ve Arat (2016) bireylerin yüksek lisans yapma nedenleri; iş fırsatı ve ekonomik katkı, bireysel faydacılık, akademik kariyer, kişisel gelişim, mesleki gelişim, sosyal ilişki kurma fırsatı, sosyal statü kazanma, farklı bir sektöre geçiş boyutlarında toplanması geliştirici olarak yüksek lisans kavramsal kategorisiyle benzeşmektedir. Aydemir ve Çam (2015), lisansüstü öğrencilerinin lisansüstü eğitimin nitelikli insan yetiştirdiğini, farklı bakış açıları kazandırdığını, araştırma yapma becerisini geliştirdiğini, düşünme ve yorumlama becerisini geliştirdiğini, bir alanda uzmanlaşmayı sağladığını düşünmektedirler. Bu sonuç geliştirici olarak yüksek lisans ve farklı bakış açısı olarak yüksek lisans kavramsal kategorilerini oluşturan metaforlarla paralellik göstermektedir. Alabaş, Kamer ve Polat’ın (2012) öğretmenlerin kariyer gelişimlerinde lisansüstü eğitimi tercih sebepleri ve karşılaştıkları sorunları konulu araştırmasında öğretmenlerin lisansüstü öğretimi tercih etme sebepleri mesleki kariyer, kişisel gelişim ve akademik personel olmak olarak ifade edilmiştir. Bu sonuç geliştirici olarak yüksek lisans kavramsal kategorisindeki metaforların gerekçeleriyle benzerlik göstermektedir. Aslan’ın (2010) araştırmasında yer alan katılımcılar lisansüstü öğrenime başlama nedenlerini; çalıştıkları alanda kendilerini bireysel ve toplumsal yönlerden geliştirmek/yetkinleştirmek, bilimsel anlayış ve yaklaşımın ne olduğunu öğrenmek ve öğretmek, kariyerde yükselmek, yenilik ve gelişmeleri akademik bir disiplin içerisinde izlemek, sunduğu dersin niteliğini artırarak öğrencilerine daha yararlı olabilmek ve bilimsel çalışmalar yapmak olarak ifade etmeleri bu araştırmadaki geliştirici ve yenilik olarak yüksek lisans kavramsal kategorilerindeki metaforların gerekçeleriyle örtüşmektedir. Çevik ve Yiğit’in (2009) araştırmasında ise eğitim fakültesi öğrencilerinin lisansüstü eğitim yapmak isteme nedenleri sırasıyla bireysel gelişim, çalışılan iste yükselmek ve akademik personel olmaktır. Bu sonuç araştırmada yer alan geliştirici ve ilerleme olarak yüksek lisans kavramsal kategorisindeki metaforların gerekçeleriyle paralellik göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin “yüksek lisans” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların cinsiyete göre dağılımına baktığımızda kadın öğretmenlerin en fazla metaforu “Geliştirici” kavramsal kategorisinde, en az metaforu ise “Araç” kavramsal kategorisinde geliştirdiği görülmektedir. Erkek öğretmenlerin en fazla metaforu “Araç” kavramsal kategorisinde, en az metaforu ise “Duygusal Haz” kavramsal kategorisinde geliştirdiği görülmektedir. Bu sonuçlardan yola çıkarak kadın öğretmenlerin yüksek lisans kavramını daha çok gelişime yol açan bir kavram olarak gördükleri, erkek öğretmenlerin ise amaçlarına ulaşmada bir araç olarak gördükleri söylenebilir.

4.2. Öneriler

Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin yüksek lisans kavramına yönelik oluşturdukları kavramsal kategorilerin 8 tanesinin olumlu 2 tanesinin olumsuz kavramsal kategoriler olduğu görülmüştür. Bu sonuçtan yola çıkarak sınıf öğretmenlerinin yüksek lisans ile ilgili düşüncelerinin olumlu olduğu söylenebilir. Olumlu kavramsal kategorilerden geliştirici, farklı bakış açısı, süreklilik, yenilenme olarak yüksek lisans kavramsal kategorileri ve gerekçelerine bakıldığında sınıf öğretmenlerinin yüksek lisans eğitimini hem kişisel hem de mesleki gelişime katkı sağlayan, bireyin kendini yenilemesine, farklı bakış açısı kazanmasına yardımcı olan bir eğitim olarak gördüğü söylenebilir. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin yüksek lisans yapmalarını teşvik edici düzenlemeler yapılmalıdır. Milli eğitim müdürlükleri ve enstitüler arasında yüksek lisans kolaylaştırıcı

düzenlemeler yapılabilir. Yüksek lisans ders saatleri sınıf öğretmenlerinin ders saatleriyle çakışmayacak şekilde düzenlenebilir. Yüksek lisans yapan öğretmenlere ek ders, kademe ilerlemesi, hizmet puanı gibi ayrıcalıklar teşvik edici olması için arttırılabilir. Olumlu kavramsal kategorilerden tercih, çaba ve olarak yüksek lisans kavramsal kategorilerine bakıldığında sınıf öğretmenlerinin yüksek lisans çaba gerektiren bir eğitim olarak gördükleri söylenebilir. Duygusal haz olarak yüksek lisans kavramsal kategorisindeki metaforlara bakarak sınıf öğretmenlerinin zorlu bir süreç olan yüksek lisans eğitimi tamamladıktan sonra kişiye bir doyum sağladığı söylenebilir. Öğretmenler lisans eğitimi sırasında ve mesleğe başladıktan sonra lisansüstü eğitim konusunda bilgilendirilmelidir. Böylece lisansüstü eğitimin çaba gerektiren bir eğitim olmakla beraber bu çaba sonucunda bireylere katacakları da öğretmenler tarafından anlaşılır. Öğretmenler ve akademisyenler daha sık bir araya gelmelidir. Yüksek lisans mezuniyet günlerine öğretmenler de davet edilmelidir. Yüksek lisans yapan öğretmenlerin tezleri ve yayınları öğretmenlerle paylaşılarak onların da benzer çalışmalar yapabileceği inancı oluşturulabilir.

Benzer araştırmalar daha geniş çalışma gruplarıyla ve farklı yöntemlerle yürütülebilir ve sonuçlar karşılaştırılabilir. Böylece sınıf öğretmenlerinin yüksek lisans eğitimi ile ilgili algıları daha kapsamlı olarak ortaya konabilir.

Kaynakça

- Alabaş, R. (2011). Social Studies Teachers' Conception of Postgraduate Education Preferences and Its Contribution to Their Professions, *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 2897-2901
- Alabaş, R., Kamer, T. ve Polat, Ü. (2012). Öğretmenlerin kariyer gelişimlerinde lisansüstü eğitim: Tercih sebepleri ve süreçte karşılaştıkları sorunlar. *E-International Journal of Educational Research*, 3(4), 89-107.
- Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik Düşünme Ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 35(171), 100-108.
- Aslan, C. (2010). Türkçe Eğitimi Programlarında Lisansüstü Öğrenim Gören Öğrencilerin Akademik Özyeterliklerine İlişkin Görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (19), 87-115.
- Aydemir, S. ve Çam Ş. S. (2015). Lisansüstü Öğrencilerinin Lisansüstü Eğitimi Almaya İlişkin Görüşleri. *Turkish Journal of Education*, 4(4), 4-16. DOI: 10.19128/turje.00354
- Bozpolat, E. (2016). Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitime İlişkin Metaforik Algıları. *Elementary Education Online*, 15(4), 1114-1130. doi: <http://dx.doi.org/10.17051/ieo.2016.90433>
- Çelikten M., Şanal M. ve Yeni Y. (2005). Öğretmenlik Mesleği ve Özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 19(2), 207-237
- Çevik, O., Yiğit, S. (2009). Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Profillerinin Belirlenmesi-Amasya Üniversitesi Örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 33 (1) 89-106.
- Eraslan, L. (2011). Sosyolojik Metaforlar. *Akademik Bakış Dergisi*, 27, 1-22.
- Gömlüksiz, M. N. ve Et, S. Z. (2013). Öğretmen Adaylarının Lisansüstü Eğitime İlişkin Metaforik Algıları. *VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu*, 145-152.
- Kayabaş, Y. (2008). Öğretmenlerin Hizmet İçi Eğitimde Yetiştirilmesinin Önemi Ve Esasları. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(2), 9-32
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2005). *Metaforlar: Hayat, Anlam ve Dil* (Çev. G. Y. Demir). İstanbul: Paradigma.
- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği. (2016). Resmî Gazete. 29690, 20 Nisan 2016 http://www.yok.gov.tr/documents/18755141/21995093/10_lisansustu_egitim_ve_ogretim_y%C3%9C6netmeliği.pdf adresinden 2 Nisan 2017 tarihinde erişilmiştir

- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An Expanded Source Book Qualitative Data Analysis*. (Second Edition). Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). Resmî Gazete. 14574, 24 Haziran 1973 http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html adresinden 2 nisan 2017 tarihinde erişilmiştir
- Nas, S. Peyman, D. ve Arat, Ö. G. (2016). Bireylerin Yüksek Lisans Yapma Nedenleri Üzerine Bir Araştırma. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(4), 571-599. <http://dx.doi.org/10.16953/deusbed.53127>
- Saban, A. (2000). *Öğrenme Ve Öğretme Süreci*. Ankara: Nobel
- Saban, A. (2004). *Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitimi*. Ankara: Nobel
- Saban, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Samancı, O., Özdemir, R. ve Yılar, R. (2016). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Lisansüstü Eğitim İle İlgili Görüşleri. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 56-63. <http://dergipark.gov.tr/kafkasegt/issue/19198/204123> adresinden erişildi.
- Sevinç, B. (2001). Türkiye'de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve öneriler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 34(1-2), 125-137.
- Varış, F. (1972). Türkiye'de Lisansüstü Eğitim (Pozitif Bilimlerin Temel Ve Uygulamalı Alanlarda). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5(1), 51-74.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (8. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, M. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirmede teknoloji eğitimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 155-167.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (3. Baskı), Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükseköğretim Kanunu. (1981). *T.C. Resmi Gazete*, 17506, 4 Kasım 1981 http://mevzuat.meb.gov.tr/html/temkanun_0/temelkanun_0.html adresinden 2 Nisan 2017 tarihinde erişilmiştir.

Extended Summary

Introduction

Today, as science and technology are rapidly advancing, there is a need for qualified people to keep pace with the ever-changing and evolving information and to use knowledge effectively in order not to stay behind the times. “Objective of the contemporary education is to raise individuals who are open to changes, creative, qualified and who produces and uses information. The very best way of achieving this goal is to raise qualified teachers. Qualified teachers have got a personality who always renews and improves themselves in the appropriate proportions with the developing science and technology. A new generation who is raised by the hands of teachers equipped with contemporary qualities is a kind of generation who will take the country further from all aspects.

Teachers attain information, skills and competences which are necessary for their professional life with the help of the training they get in their preparatory phase for their profession. However, changes in the science and technology constantly make it necessary to update existing information and competence. Teachers improve themselves with the help of in-service training activities and master’s degree after they start their professional life. Master’s degree is a sort of education which aims at specialising in a field. In today’s world where concepts such as vocational specialisation and career development are at the forefront, the demand for the master’s degree education is increasing further day by day. Teachers should be motivated for master’s degree education, since it contributes quite a lot to the professional and personal development. Because of that reason, teachers’ thoughts and perceptions on master’s degree are very crucial. The aim of the study is to determine the perceptions of primary school teachers regarding the “master’s degree” concept through metaphors.

Methodology

The phenomenology pattern of the qualitative research methods is used in the study with a view to determine the perceptions of primary school teachers regarding the “master’s degree” concept. The population of the research is made up of those of primary school teachers who work in Sakarya province Hendek district and who participated in the study voluntarily. 105 teachers were involved in the research of their own volition. Of 105 forms which were filled by primary school teachers, those which were deficient or not appropriate for the purpose were excluded and 77 forms were involved in the research. Of teachers who took part in the study, 45 of them are female (% 58,4) and 32 (% 41,6) of them are male teachers; and 67 (% 87,01) of them are graduates of bachelor’s degree and 10 (%12,99) of them are graduates of master’s degree.

Forms which were prepared by the researcher were distributed to the teachers with the goal of identifying the perceptions of the primary school teachers related to the “master’s degree” concept. The form consists of two sections. Personal information including gender, age, year of experience, education level is available in the first section of the form. In the second section of the form, the participants are asked to complete sentence “I think master’s degree is....., since.....”. Forms filled by the participants make up the raw data of the study.

Content analysis technique was applied in the analysis of the raw data. The raw data which were attained in the research were analysed, the ones which were lacking or not suitable for the purpose were excluded and metaphors were transferred into the computer setting after ordering them. Conceptual categories were identified by taking the reasons of the metaphors into account. Two experts were asked to express their opinion to provide the reliability. Correlation between the researcher and experts was applied in the formula of Miles and Huberman (1994), “Reliability = Agreement/ Agreement + Disagreement”. The reliability of the research was measured as 0,96, which shows that the research is reliable.

Results, Discussion and Conclusion

At the end of the research, it was discovered that 77 primary school teachers developed 68 different metaphors regarding the “master’s degree” concept. Those metaphors were gathered under the umbrella of ten conceptual categories such as Improver, Choice, Means, Effort, Ineffective, Label, Different Perspective, Progression, Renewal, Emotional Pleasure. The following results were attained following the analyses of the other metaphor researches on the master’s degree education: in a study which was conducted by Gömleksiz and Et (2013) with the aim of determining the metaphorical perceptions of teacher candidates on the master’s degree education, 80 metaphors were gathered in 15 separate conceptual categories. Those were labelled as peak, speciality, hope, popularity, statue, career, success, research, leading, effort, power, favouritism, fallacy, hopelessness, pressure and digestion. When both researches are compared, the conceptual category of “effort” can be seen to be mutual. In Bozpolat’s study (2016) which was carried out to determine the metaphors teacher candidates developed pertaining to master’s degree education, 112 teacher candidates developed 93 different metaphors and those metaphors were gathered under the title of 10 categories. Those categories were labelled as development, peak, hard, effort, speciality, discovery-research, leading, dissatisfaction and production. As two researches are compared, the categories “improving with improver”, “effort with effort and challenging” are seen to show similarity.

At the end of the research, 77 metaphors were gathered in 10 categories as 8 positive and 2 negative ones. Positive categories are “master’s degree as Improver, Choice, Means, Effort, Different Perspective, Progression, Renewal and Emotional Pleasure”, while negative categories are “Master’s degree as Ineffective and Label”. 80 metaphors were classified in 15 different conceptual categories as 11 positive and 4 negative ones in the study which was conducted by Gömleksiz and Et (2013). Positive categories are higher than negative ones in number in both researches. In another study which Samancı, Özdemir and Yılar(2016) conducted with the goal of determining primary school teachers’ viewpoints on master’s degree education, it was figured out that those (% 58) who have got positive perceptions are quantitatively more than those (% 42) with negative perceptions. This case shows accordance with the data result.

When other researches on master’s degree education are analysed;

That the reasons of people to take master’s degree education according to Nas, Peyman and Arat (2016) are gathered around working conditions and economical contribution, individual pragmatism, personal development, opportunity of making social relations and transfer to a different sector shows similarity with the conceptual categories of master’s degree as improver, renewal and different perspective. Aydemir and Çam (2015) state that students of master’s degree think that master’s degree education raises qualified people, lets people gain a different perspective, improves students’ research skills and their critical thinking skills, and enables them to specialise in a particular field. This outcome is parallel with the metaphors which constitute the conceptual category of master’s degree as improver and different perspective. Alabaş, Kamer and Polat (2012) state in their study which is based on the reasons of teachers’ preferences of master’s degree in their professional development and the problems they come across that the reason why teachers choose master’s degree are associated with personal development, professional career and the desire to become an academic staff. This result is of similarity with the reasons of the metaphors in the category of master’s degree as improver. The fact that the participants of the study which was conducted by Aslan(2010) expressed their reasons for choosing the master’s degree education as follows, improving and authorising themselves in their field individually and socially, leaning and teaching what the scientific understanding and approach are, improving their career, following the renovations and developments in an academic discipline, becoming more beneficial for their students by improving the quality of their lessons and conducting scientific researches matches up with the reasons of the metaphors in the category of master’s degree as improver and renewal in this study. In another study conducted by Çevik and Yiğit (2009), the

reason why students of Faculty of Education choose master’s degree education is successively personal development, advancing in workplaces and becoming an academic staff. This result is in parallel with master’s degree as improver and progression involved in this study.

At the end of the research, it was figured out that, of the conceptual categories which the primary school teachers developed in relation to the master’s degree, 8 of them were in positive conceptual categories, while 2 of them in negative ones. It can be concluded from this result that the primary school teachers’ perspectives on master’s degree are positive. When the positive conceptual categories as improver, different perspective, progression, renewal and their reasons are analysed, it can be stated that the primary school teachers regard the master’s degree education as a kind of education which contributes to both personal and professional development, enables individuals to renew themselves and to gain a different perspective. Consequently, some encouraging arrangements should be carried out to motivate students to study master’s degree. Some arrangements which will make it easy for primary school teachers to take master’s degree can be organised between directorates of national education and institutes. Master’s degree lessons can be arranged in a way that they will not overlap with primary school teachers’ lessons. Some privileges such as supplementary lessons, advancing in the career, service points can be increased for them to be motivating. When, of the positive conceptual categories, the conceptual categories of master’s degree as preference and effort are analysed, it can be said that the primary school teachers considered the master’s degree as a kind of education which needs a lot of effort. During teachers’ undergraduate education and following their start in their profession, teachers should be given information on master’s degree education, whereby it is understood by teachers that, in addition to the fact that master’s degree education is an education which needs effort, it will contribute a lot to individuals because of this effort. Teachers and academicians should be huddled more. Teachers should also be visited to graduation ceremonies of master’s degree education. Some necessary arrangements should be applied for teachers to attend such events as symposium, congress and panel so that they can follow academic studies.